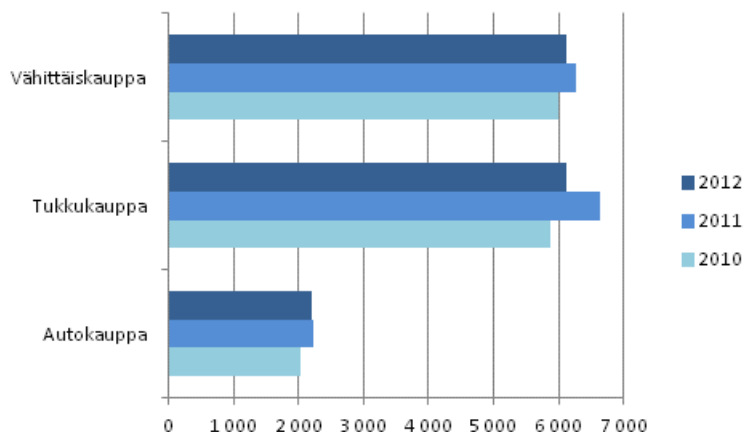

Palveluiden alue- ja toimialatilasto 2012

Kaupan jalostusarvo laski 5 prosenttia vuonna 2012

Kaupan toimialojen jalostusarvo vuonna 2012 oli 5 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Eniten jalostusarvo laski tukkukaupassa, jossa pudotusta edellisvuodesta oli 8 prosenttia. Vähittäiskaupassa ja autokaupassa laskua oli 2 prosenttia vuodesta 2011.

Kaupan toimialojen jalostusarvo vuosina 2010–2012, miljoonaa euroa

Jalostusarvo laski kaikilla kaupan päätoimialoilla jääden silti vuoden 2010 tason yläpuolelle. Verrattaessa vuoden 2012 tilannetta viittä vuotta aiempaan, taantumaa edeltäneeseen tilanteeseen sekä autokauppa että vähittäiskauppa ovat lisänneet jalostusarvoaan ja henkilöstöään noin 10 prosentilla. Tukkukaupassa sen sijaan henkilöstö on vähentynyt 2 prosentilla ja jalostusarvo laskenut viidenneksellä.

Kaupan toimialoista tukkukauppa on erittäin keskittynyttä. Toimialan jalostusarvosta 65 prosenttia muodostui Uudellamaalla. Lähes 80 prosenttia jalostusarvosta muodostui kolmessa maakunnassa: Uudellamaalla, Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Vähittäiskaupassa Uudenmaan osuus oli kolmannes ja edellä mainittujen kolmen suurimman osuus oli vajaa puolet koko maan jalostusarvosta.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Jalostusarvo 2012.....	3
Liitetaulukko 2. Maakuntien osuus koko maan jalostusarvosta 2012.....	3
Liitetaulukko 3. Tuottavuus (jalostusarvo / henkilöstön lukumäärä) maakunnittain 2012.....	5
Palveluiden alue- ja toimialatilaston laatuseloste.....	6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Jalostusarvo 2012

Alue	Toimiala			
	Kauppa (1000 euroa)	Majoitus- ja ravitsemistoiminta (1000 euroa)	Informaatio ja viestintä (1000 euroa)	Liike-elämän palvelut (1000 euroa)
Koko maa	14 863 375	2 389 852	7 319 085	13 924 615
Uusimaa	7 207 051	938 047	4 613 740	6 877 080
Varsinais-Suomi	1 012 223	192 128	315 308	1 038 324
Satakunta	406 051	74 604	93 662	400 781
Kanta-Häme	385 814	64 129	86 564	250 155
Pirkanmaa	1 172 903	209 249	662 140	1 252 182
Päijät-Häme	501 531	72 867	136 389	429 347
Kymenlaakso	327 713	70 433	114 530	288 364
Etelä-Karjala	314 803	57 840	77 207	206 965
Etelä-Savo	272 719	56 993	43 406	198 309
Pohjois-Savo	455 369	84 854	130 966	403 507
Pohjois-Karjala	284 463	47 430	99 365	166 348
Keski-Suomi	435 257	96 853	272 143	480 924
Etelä-Pohjanmaa	418 628	48 307	61 715	218 340
Pohjanmaa	337 879	52 504	145 981	340 287
Keski-Pohjanmaa	145 333	16 662	53 622	86 669
Pohjois-Pohjanmaa	678 782	135 590	285 922	858 018
Kainuu	127 497	23 864	18 447	120 286
Lappi	304 948	127 299	61 596	267 495
Ahvenanmaa	71 888	20 057	46 084	36 145

Liitetaulukko 2. Maakuntien osuus koko maan jalostusarvosta 2012

Alue	Toimiala			
	Kauppa (%)	Majoitus- ja ravitsemistoiminta (%)	Informaatio ja viestintä (%)	Liike-elämän palvelut (%)
Koko maa	100,0	100,0	100,0	100,0
Uusimaa	48,5	39,3	63,0	49,4
Varsinais-Suomi	6,8	8,0	4,3	7,5
Satakunta	2,7	3,1	1,3	2,9
Kanta-Häme	2,6	2,7	1,2	1,8
Pirkanmaa	7,9	8,8	9,0	9,0
Päijät-Häme	3,4	3,0	1,9	3,1
Kymenlaakso	2,2	2,9	1,6	2,1
Etelä-Karjala	2,1	2,4	1,1	1,5
Etelä-Savo	1,8	2,4	0,6	1,4
Pohjois-Savo	3,1	3,6	1,8	2,9
Pohjois-Karjala	1,9	2,0	1,4	1,2
Keski-Suomi	2,9	4,1	3,7	3,5
Etelä-Pohjanmaa	2,8	2,0	0,8	1,6
Pohjanmaa	2,3	2,2	2,0	2,4
Keski-Pohjanmaa	1,0	0,7	0,7	0,6
Pohjois-Pohjanmaa	4,6	5,7	3,9	6,2
Kainuu	0,9	1,0	0,3	0,9
Lappi	2,1	5,3	0,8	1,9
Ahvenanmaa	0,5	0,8	0,6	0,3

Liitetaulukko 3. Tuottavuus (jalostusarvo / henkilöstön lukumäärä) maakunnittain 2012

Alue	Toimiala			
	Kauppa (1000 euroa)	Majoitus- ja ravitsemistoiminta (1000 euroa)	Informaatio- palvelut (1000 euroa)	Liike-elämän palvelut (1000 euroa)
Koko maa	60	38	90	55
Uusimaa	70	39	93	60
Varsinais-Suomi	50	34	84	48
Satakunta	50	34	78	50
Kanta-Häme	53	35	69	48
Pirkanmaa	58	39	79	53
Päijät-Häme	61	36	114	54
Kymenlaakso	50	37	144	49
Etelä-Karjala	59	32	93	46
Etelä-Savo	52	35	58	50
Pohjois-Savo	53	38	84	51
Pohjois-Karjala	55	34	92	46
Keski-Suomi	47	37	88	48
Etelä-Pohjanmaa	52	33	68	47
Pohjanmaa	52	35	89	56
Keski-Pohjanmaa	48	32	103	50
Pohjois-Pohjanmaa	49	37	75	56
Kainuu	50	35	56	42
Lappi	48	43	89	49
Ahvenanmaa	56	35	95	57

Palveluiden alue- ja toimialatilaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenvedo tuotteen tietosisällöstä

Palveluiden alue- ja toimialatilasto kuvaa palveluiden tuotannon rakenteita ja palveluiden muutoksia alueittain ja toimialoittain. Tilasto sisältää tietoja palkatun henkilöstön lukumäärästä, palkoista, sosiaalikulusta, yrittäjien lukumäärästä, tuotannon brutto- ja jalostusarvosta. Tilastoyksikkönä on yrityksen tai muun taloudellista toimintaa harjoittavan yksikön palvelutoimintaa harjoittava toimipaikka. Yksilöivänä tunnuksena on yritys- ja toimipaikkarekisterin määrittelemä toimipaikkatunnus. Tilaston viiteajanjakso on yrityksen tilikausi. Tilaston laadinnan lähdeaineistoina ovat Suomen koko yritystoiminnan kattava verohallinnon elinkeinoverotusaineisto, Tilastokeskuksen suoran tiedonkeruun aineisto ja yritys- ja toimipaikkarekisterin aineisto.

Tilasto julkaistaan koko maan tasolla tarkimmalla toimialatasolla ja maakunnittain ryhmiteltyinä seuraavasti: Tukku- ja vähittäiskauppa G, Majoitus- ja ravitsemustoiminta H ja Liike-elämänpalvelut K. Tilastojen käyttöä ja luovuttamista koskevat yleiset salaussäännöt

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Toimipaikka

Palveluiden alue- ja toimialatilaston tilastoyksikkö on toimipaikka. Toimipaikalla tarkoitetaan taloudellista yksikköä, jossa saman omistajuuden tai valvonnan alaisuudessa harjoitetaan mahdollisimman samanlaisten tavaroiden ja palvelujen tuotantoa tavallisimmin yhdellä sijaintipaikalla. Toimipaikka voi jo sellaisenaan muodostaa yrityksen (yksitoimipaikkainen yritys) tai sitten olla selkeästi rajattava osa yritystä (monitoimipaikkainen / monitoimialainen yritys).

Palkatun henkilöstön ja yrittäjien lukumäärä

Palveluiden alue- ja toimialatilastossa henkilöstö luokitellaan palkattuun henkilöstöön ja yrittäjiin. Tilastovuonna 2008 uudistettiin myös henkilöstön lukumäärän laskentatapaa. Henkilöstön lukumäärä saadaan palveluiden alue- ja toimialatilastoon nyt kokonaan yritysrekisteristä ja se noudattaa yritysrekisterin vuositilastossa määriteltyä kokovuosityöllisen määritelmää.

Palkattu henkilöstö on muunnettu kokovuosityöllisiksi siten, että esimerkiksi puolipäiväinen työntekijä vastaa puolta henkilöä ja kaksi puolivuotista työntekijää vastaa yhtä kokovuosityöllistä.

Yrittäjien osalta yrittäjätöpanokseksi lasketaan se työpanos, jonka yrityksen omistaja tai perheenjäsen on tehnyt yrityksessään ilman varsinaista palkkaa.

Palkat

Palkkasumma käsittää kaikki tilikauden aikana maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat ja niihin verrattavat kulut.

Sosiaalikulut

Sosiaalikulut käsittää välittömästi palkan perusteella määräytyvät kulut kuten sosiaaliturvamaksut, pakolliset ja vapaaehtoiset henkilöstövakuutusmaksut sekä eläkekulut.

Tuotannon bruttoarvo

Tuotannon bruttoarvo mittaa toimipaikan tosiasiallista tuotantoa. Tuotantotoimintaan lasketaan mukaan kaikki tuotantoon liittyvät tuotot, valmistus omaan käyttöön ja valmistus, joka toimitetaan yrityksen muille toimipaikoille. Bruttoarvoon ei sisälly käyttömaisuuden luovutusvoitot, joita ei pidetä tuotannollisena eränä vaan satunnaisina tuottoina. Lisäksi kauppatarvaroiden hankinta vähennetään tuotantotoiminnan tuotoista, jotta tuotantotoimintaan saadaan mukaan vain kauppatarvaroiden myynnistä syntyvä marginaali. Tuotannon bruttoarvon laskentakaava on seuraava:

Liikevaihto

- + toimitukset yrityksen muiden toimipaikkojen käyttöön
- + valmistevarastojen muutos
- + valmistus omaan käyttöön

- + liiketoiminnan muut tuotot
 - käyttöomaisuuden luovutusvoitot
 - kauppavarain hankinta
 - myynnin perusteella saadut avustukset ja tuet
- = BRUTTOARVO

Tuotannon jalostusarvo

Jalostusarvo mittaa toimipaikan varsinaisessa tuotantotoiminnassa eri tuotannon tekijöiden tuottamaa yhteenlaskettua arvonlisäystä. Jalostusarvo lasketaan tuotantotoiminnasta saatujen tuottojen ja toiminnasta aiheutuneiden kustannusten erotuksena. Tuottoihin sisältyy myös toimipaikan toimitukset yrityksen toisille toimipaikoille ja kustannuksiin hankinnat yrityksen toisilta toimipaikoilta. Määritelmän mukaan kustannuksiin ei sisällytetä toimipaikan työvoimasta aiheutuvia kustannuksia eikä poistoja. Jalostusarvon laskentakaava on seuraava:

BRUTTOARVO

- aine- ja tarvikeostot
 - ostot yrityksen muilta toimipaikoilta
 - aine- ja tarvikevarastojen muutos
 - ulkopuoliset palvelut
 - muut kiinteät ja muuttuvat kulut (pl. henkilöstökulut)
 - + kauppavarain hankinta
 - + käyttöomaisuuden luovutustappio
- = JALOSTUSARVO

Tilastovuodesta 2005 alkaen jalostusarvon laskennassa huomioidaan käyttöomaisuuden luovutustappio kuluja vähentävänä tekijänä. Tätä aikaisemmin ei luovutustappiota tiedusteltu. Muut keskeiset käsitteet löytyvät kohdasta käsitteet.

Toimialaluokitus

Käytetty toimialaluokitus on Toimialaluokitus 2008 (Tilastokeskus, käsikirjoja 4, Helsinki 2008). Toimialaluokitus 2008 perustuu EU:n toimialastandardiin NACE Rev.2:een siten, että NACE:n nelinumeroitua on tarkennettu kansallisia tarpeita varten viidennellä numerolla.

Tilastoja voidaan tuottaa tarkimmalla toimialatasolla tietojen salaussääntöjen puitteissa.

Toimipaikan toimialaksi määritellään se, mitä toimintaa toimipaikalla eniten harjoitetaan.

Yritysten / toimipaikkojen toimiala saadaan yritys- ja toimipaikkarekisteristä.

Alueluokitus

Käytetty alueluokitus perustuu julkaisuun Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot (Tilastokeskus, Käsikirjoja 28). Palveluiden alue- ja toimialatilastossa tilastot tuotetaan käyttäen viimeisen julkistettavan tilastovuoden aluejakoa.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Toimipaikkatiedot

Tilaston tietolähteinä ovat yritysten tilinpäätöstilaston yritystiedot ja yritys- ja toimipaikkarekisterin toimipaikkatiedot. Yritysten tilinpäätöstilasto sisältää kaikki tilaston tuottamiseen vaadittavat tiedot yritystasolla. Täten yksitoimipaikkaisille yrityksille tilinpäätöstilaston tiedot viedään suoraan kyseisille toimipaikoille. Monitoimipaikkaisten yritysten palveluiden toimipaikoille tiedot tuotetaan menetelmällisesti käyttäen hyväksi tilinpäätöstilaston yritystietoja ja yritys- ja toimipaikkarekisterin toimipaikkatietoja. Yritys- ja toimipaikkarekisterin toimipaikkapohjaisia tietoja ovat henkilöstön määrä ja liikevaihto sekä toimipaikkojen luokitusmuuttujat (toimiala, sijainti, toimipaikan tyyppi jne.).

Monitoimipaikkaisten yritysten kohdalla menetelmä on seuraavanlainen. Tilinpäätöstilaston yritystason tietoja käytetään peiliryhmän poimimiseen. Peiliryhmää käytetään toimipaikkatason tietojen mallintamisessa monitoimipaikkaisille yrityksille. Kun peiliryhmä on määritelty lasketaan imputointiparametrit. Parametrien estimoinnissa käytetään PNS -regressiomallia, jossa riippumattomana muuttujana ovat yritys- ja

toimipaikkarekisterin henkilöstö ja liikevaihto ja riippuvina muuttujina on toimipaikkaistettava tieto kuten liiketoiminnan muut tuotot, tavaroiden ostot, muut kulut jne.

Kun mallilla on tuotettu tarvittavat kertoimet, suoritetaan imputointi monitoimipaikkaisten yritysten toimipaikoille. Lopuksi tiedot yhdistetään ja tasapainotetaan siten, että vain mallinnetut tiedot joustavat. Näin toimipaikkatiedot täsmäävät yritystason tietojen kanssa myös monitoimipaikkaisille yrityksille.

Elinkeinoverotusaineisto on tärkeä yritystilastojen tietolähde, jota ei kuitenkaan sellaisenaan voi käyttää tilastotuotantoon. Aineiston laatu tarkistetaan ja mahdolliset puutteet korjataan monivaiheisella ohjelmalla. Verohallinnon aineistosta on täysin virheetöntä noin 88 prosenttia. Lisäksi puutteet pystytään paikallistamaan ja korjaamaan noin 10 prosentille aineistosta. Vajaat kaksi prosenttia tiedoista imputoidaan käyttäen Donor- eli lähimmän naapurin menetelmää. Niille yrityksille, jotka eivät kuulu otokseen, Tilastokeskuksen oman tiedustelun tiedot (tuottojen ja kulujen erittelytiedot, henkilöstötiedot ja vientitiedot) imputoidaan omaan kyselyyn kuulumattomille yrityksille käyttäen lähimmän naapurin menetelmää elinkeinoveroaineiston ja yritys- ja toimipaikkarekisterin tietojen ja suoran tiedustelun tietojen avulla. .

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Palveluiden alue- ja toimialatilaston peruskehikon muodostaa Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri. Alue- ja toimialatilaston aineisto kattaa lähes kaikkien Suomen kaupan ja palveluiden yritysten toimipaikat tilastoon valituilta toimialoilta. Alue- ja toimialatilastoon toimipaikat on valittu käyttäen samoja rajauksia yritysten toiminta-ajan, henkilöstön ja liikevaihdon suhteen kuin yritysrekisterissä. Tilaston ulkopuolelle on siten rajattu yritykset ja toimipaikat, joiden toiminta on päättynyt vuoden ensimmäisellä puoliskolla tai toiminta vuoden aikana on ollut erittäin vähäistä. Toiminnan laajuuden oli vastattava yli puolen henkilön työpanosta tai liikevaihdon oli oltava enemmän kuin 10 340 euroa vuonna 2011 ja toiminta-ajan oli ylitettävä puoli vuotta. Liikevaihtorajaa tarkistetaan vuosittain. Elinkeinoverotusaineistosta saatavat tilaston muuttujat vastaavat hyvin määritelmiensä (Eurostatin määritelmät). Aineistossa voi olla virheitä esimerkiksi tietojen tallennuksesta tai tiedonantajien virheistä johtuen. Aineiston laadun varmistamisesta on selvitys kohdassa 'Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus'. Menetelmät, joilla muuttujat tuotetaan monitoimipaikkaisten yritysten kaupan ja palveluiden toimipaikoille, ovat harhattomia ja tiedot ovat tilaston tuottamiseksi riittävän laadukkaita. Menetelmällä on tuotettu tiedot myös teollisille toimipaikoille ja tästä aineistosta on tuotettu teollisuuden alue- ja toimialatilaston tilastotauluja sekä rakentamisen alue- ja toimialatilaston tilastotauluja. Tilastotietoja on verrattu teollisuuden sekä rakentamisen alue- ja toimialatilaston tietoihin. Erot palveluiden alue- ja toimialatilastossa julkaistavien tietojen osalta eivät ole merkittäviä.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Palveluiden alue- ja toimialatilastosta tuotetaan vuosittain 15 kuukauden kuluttua tilastovuoden päättymisestä. Tilaston viiteajanjaksona on tilikausi, joka päättyy tilastovuoden aikana eli 1.1. - 31.12.tv välisenä aikana. Jos tilikauden pituus eroaa 12 kuukaudesta muutetaan, muutetaan tiedot 12 kuukautta vastaaviksi.

5. Tietojen saatavuus

Palveluiden alue- ja toimialatilaston tietoja on saatavilla toimialoittain ja maakunnittain Tilastokeskuksen verkkosivuilta Internetistä StatFin -palvelimesta osoitteesta http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/pav/pata/pata_fi.asp vuosilta 2002–2007 TOL 2002 -luokituksella ja vuosilta 2006–2012 TOL 2008 -luokituksella . Tiedot maakunnittain ovat palvelukannassa päätoimialoittain. Aineisto kattaa toimialat Kauppa G, Majoitus- ja ravitsemustoiminta H, Informaatio- ja viestintä J ja Liike-elämänpalvelut.

6. Tietojen vertailukelpoisuus

Menetelmällisesti tuotettuja palveluiden alue- ja toimialatilaston tietoja alettiin julkaista vuonna 2008, jolloin julkaistiin vuosien 2002 - 2006 tiedot TOL 2002 -luokituksella. Vuosilta 2006–2012 tiedot julkaistaan TOL 2008 -luokituksella.

7. Tietojen selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Yleisesti ottaen alue- ja toimialatilaston luvut poikkeavat tilinpäätöstilaston luvuista, koska palveluiden alue- ja toimialatilaston tilastoyksikkönä on toimipaikka ja tilinpäätöstilastossa tilastoyksikkönä on yritys.

Lisätietoja

Anssi Vuorio 09 1734 3668

Vastaava tilastojohtaja:

Hannele Orjala

rakenne.tilastot@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Palveluiden alue- ja toimialatilasto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-7541 (pdf)